

REFERAT Natur- og Miljøudvalget 2018-2021 d. 02-04-2019

Mødedato Tirsdag d. 02. april 2019 kl. 00:00

Mødested Skovløkken 4, Tejn, Mødelokale 1

Indholdsfortegnelse

Fraværende og bemærkninger til dagsordenen.....	3
Drikkevand og pesticider på Bornholm.....	5
Udkast til Folkesundhedspolitik.....	9
Akkumuleret underskud for de kommunale havne.....	13
Opfølgning på mål 2017-2019 samt mål for budget 2020.....	19
Handleplan for Bornholmermålene.....	23
Anlægsregnskab på forbedring af Nørrekås Lystbådehavn.....	26
Anlægsbevilling til indkøb af nye busser. Budget 2020.....	29
Anlægsbevilling til opmåling og uddybning af Nørrekås Lystbådehavn.....	33
Anlægsbevilling til tiltag til understøttelse af afviklingen af Trollingmaster Bornholm.....	37
Anlægsbevilling til udskiftning af raftehegn samt istandsættelsesarbejder på vinduespartier i Gudhja.....	40
Anlægsbevilling til udskiftning af gulvbelægning i gymnastiksalen på Kongeskær skole.....	43
Anlægsbevilling til renovering af toiletter og kontorlokaler på Landemærket, etape 1.....	46
Anlægsbevilling til aktivitetsområder i og omkring Tejn.....	49
Anlægsbevilling til trafikforbedringer på Mosevej i Nexø.....	52
Sager til høring i Ældreråd og Handicapråd.....	55
Gensidig orientering.....	57
Lukket.....	59
Lukket.....	60
Lukket.....	61
Lukket.....	62

Punkt 1: Fraværende og bemærkninger til dagsordenen

Åbent punkt

1 Fraværende og bemærkninger til dagsordenen

00.01.00P35-0102

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-04-2019	1	

Fraværende

Bemærkninger til dagsordenen

Punkt 2: Drikkevand og pesticider på Bornholm

Åbent punkt

2 Drikkevand og pesticider på Bornholm

13.02.00P05-0001

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-04-2019	2	

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget beslutter

Resumé

Natur- og Miljøudvalget orienteres om aktuelle målinger for pesticider i det bornholmske drikkevand.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller:

- At orienteringen tages til efterretning

Natur- og Miljøudvalget den 2. april 2019:

Udvalget tager orienteringen til efterretning. Udvalget opfordrer såvel de almene vandværker som de private virksomheder til at udvise den størst mulige opmærksomhed for at beskytte vores drikkevand. Som myndighed bør Bornholms Regionskommune bruge alle de redskaber, der er til rådighed.

Sagsfremstilling

Pesticider i det danske drikkevand

I de seneste år har man fundet indhold af pesticider i grundvandet flere steder i Danmark ofte i koncentrationer mange gange grænseværdien.

Der er især tale om stofferne Chloridazon og Dimethylsulfamid (DMS). Disse stoffer er man først begyndt at måle for, for ca. to år siden. Stofferne har ikke været brugt i årtier, så de har således været til stede i drikkevandet hele tiden, uden at man var klar over det.

Situationen må betegnes som alvorlig, idet der er landsdele, der er helt uden adgang til rent drikkevand. Samtidig er der skabt en usikkerhed om drikkevandet indeholder andre pesticider, som man blot ikke har målt for.

Situationen på Bornholm

Der er naturligt nok også bekymring for drikkevandet på Bornholm, og Natur og Miljø har derfor intensiveret undersøgelserne for pesticider i drikkevand og grundvand.

Kontrollen med drikkevandkvaliteten er fastlagt i lovgivningen i et regelmæssigt måleprogram for vandværkerne. For de større vandværker betyder det, at der skal foretages målinger for pesticider to gange om året, og måling for Chloridazon og DMS indgår i dette. Natur og Miljø har endvidere opfordret de mindre vandværker til at fremskynde målingerne for pesticider.

Status pr. marts 2019 er, at der er målt for DMS i 93% af det vand, der leveres på Bornholm, og for Chloridazon i 97% af det leverede.

Der var kun én observation af Chloridazon ved Smålyngsværket på 0,02 µg/l, og én af DMS ved Brogård Vandværk på 0,018 µg/l.

Indholdet var således væsentligt under grænseværdien på 0,1 µg/l og tæt på detektionsgrænsen på 0,01 µg/l.

Sundhedsmyndighedernes grænser for anbefalede daglige doser ligger på 2-5000 gange detektionsgrænsen, og de fundne koncentrationer må antages at være helt uproblematisk. Vandværkerne har dog ikke desto mindre valgt at tage de påvirkede boringer ud af drift ud fra et kvalitetsmål om, at drikkevand skal være helt rent.

I opfølgende kontrolmålinger fra de to vandværker var der ikke indhold af pesticider.

Screeninger

Natur og Miljø har via Miljøstyrelsen fået et udtræk af de aktivstoffer, der blev benyttet i et intensivt landbrugsområde på Bornholm og sammenlignet dette med de ordinære pesticidmålinger ved vandværkerne. Det viste sig, at ud af 43 benyttede stoffer, var der kun målt for de tre.

For at adressere usikkerheden omkring de manglende målinger, blev der som en del af grundvandsbeskyttelsen i indsatsområderne foretaget udvidede undersøgelser.

Ved Østerlars Vandværk blev der målt specifikt for de stoffer, der var benyttet i området. Ved Robbedale Vandværk blev der foretaget et antal bredspektrede screeninger efter 300 pesticider, både ved vandværket og i boringer.

Resultatet var i begge tilfælde, at vandet var helt frit for pesticider

Aktuelle planer

Natur og Miljø vil i 2019, i samarbejde med Miljøstyrelsen, foretage yderligere screeninger for pesticider i de vigtige drikkevandsområder ved Nyker og Smålyngen.

Miljøstyrelsens udmeldinger er, at korrekt brug af lovlige pesticider ikke er problematisk for grundvandet, og de hidtidige resultater har ikke givet grund til at modsige dette.

Findes der pesticider, vil der blive reageret proportionalt på dette. BRK har et godt samarbejde med landbruget og dets brancheorganisationer, og det forventes, at der kan findes løsninger i god dialog. Samtidig er der en række administrative værktøjer, der kan tages i brug, f.eks. indsatsplaner og udlægning af boringsnære beskyttelsesområder.

Perspektiv

Det må samlet konstateres, at Bornholm er sluppet meget heldigt i forhold til resten af landet, og selv om der fortsat vil være opmærksomhed på pesticider, anses det ikke for en væsentlig del af trusselsbilledet.

Den særlige Bornholmske undergrund betyder endvidere, at grundvandet er næsten frit for nitrat.

På Bornholm er det typisk andre omstændigheder, der historisk har lukket vandværker. Byudvikling og overudnyttelse af de små magasiner er stadig latente trusler mod grundvandets kvalitet, og en imødegåelse af disse trusler kræver en fortsat aktiv indsats og en omhyggelig planlægning af arealanvendelse og vandindvinding.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling

Der er efter dagsordensfristens udløb konstateret et fund af små mængder af DMS og BAM i en analyse fra Lobbæk Vandværk. Fundene er under grænseværdien, og der er dialog med vandværket om den videre håndtering.

Punkt 3: Udkast til Folkesundhedspolitik

Bilag

Foreløbigt udkast til folkesundhedspolitik, feb/mar 2019

Nyt udkast til Folkesundhedspolitik for Bornholm, marts 2019

Åbent punkt

3 Udkast til Folkesundhedspolitik

29.09.00P22-0001

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Social- og Sundhedsudvalget	11-03-2019	3	
Natur- og Miljøudvalget	02-04-2019	3	

Hvem beslutter

Social- og Sundhedsudvalget beslutter

Resumé

I henhold til procesplanen for arbejdet med en folkesundhedspolitik er der udarbejdet et foreløbigt udkast til folkesundhedspolitik til drøftelse i Social- og Sundhedsudvalget samt til kommentering i de øvrige fagudvalg.

Indstilling og beslutning

Den koordinerende centerchef indstiller,

- At det foreløbige udkast til folkesundhedspolitik drøftes
- At det foreløbige udkast til folkesundhedspolitik sendes til kommentering i øvrige fagudvalg
- At forslag til struktur for en folkesundhedsstrategi med afsæt i kommunens organisation i forhold til udvalg og centre tages til efterretning.

Social- og Sundhedsudvalget, den 11. marts 2019:

Ad a) Drøftet.

Ad b) Godkendt.

Ad c) Taget til efterretning.

Kommunaldirektøren indstiller,

- At udvalget kommenterer det foreløbige udkast til folkesundhedspolitik

Natur- og Miljøudvalget, den 2. april 2019:

Udvalget støtter op om Folkesundhedspolitikken og ser alvorligt på udfordringerne i folkesundheden. Udvalget påpeger, at inddragelse af foreninger og frivillige er vigtig, hvis målene skal opfyldes.

Sagsfremstilling

Det foreløbige udkast til en folkesundhedspolitik for Bornholms Regionkommunen bygger videre på de mange input, som kom på samtalesalonen om det gode liv den 22. januar 2019 i Aakirkeby-Hallerne samt på input fra efterfølgende workshops med borgere i mere udsatte situationer i deres liv.

Gennemgående ses et ønske om balance mellem den fysiske og mentale sundhed og ønsket om stærke fællesskaber.

I politikken er der derfor også fokus på denne balance og på at folkesundheden er noget vi løfter i fællesskab.

De overordnede mål for politikken er dels længere liv og flere gode leveår for alle Bornholmere dels mindre social ulighed i sundhed. Til prioritering i forhold til de overordnede mål er valgt 6 delmål, hvor bl.a. trivsel og god mental sundhed hos børn og voksne er et af delmålene. Også flere af de andre delmål kan genfindes i bornholmernes input til politikken.

De 6 delmål er baseret på de nationale mål for danskernes sundhed.

Udvalget er tidligere blevet præsenteret for de 3 indgange til bornholmernes sundhed og de udgør fortsat de grundlæggende principper til øget sundhed. Det vil sige:

- Alle for folkesundheden
 - Alle områder i kommunen har en aktie i bornholmernes sundhed.
 - Kommunen har et stort ansvar for folkesundheden, men kan ikke løfte opgaven alene.
 - Den enkelte bornholmer, det omgivende samfund, foreninger, arbejdspladser og erhvervslivet alle bidrager til folkesundheden.
- Mindre social ulighed i sundhed
 - Starter ved fødslen og kræver en tidlig indsats i familien
 - Mindskes ved at behandle mennesker forskelligt
- Mere sundhed for pengene
 - Skabe sunde rammer og gøre det sunde valg til det lette valg
 - Forebygge tidligt i livet
 - Samarbejde med foreninger, frivillige, erhvervslivet, arbejdspladser, hospitalet m.fl.
 - Inddrage og anvende borgernes viden og ressourcer i udvikling af kommunens tilbud
 - Tage afsæt i den aktuelt bedste viden om metoder og indsatser, evaluering og innovation

Som følge af den nye model for politikker og strategier - jf. oplægget herom andet sted på udvalgets dagsorden - skal der udarbejdes henholdsvis en politik og en strategi. Derfor afgrænses udkastet til folkesundhedspolitikken til at fastlægge mål og principper.

Det skal bemærkes, at der fortsat arbejdes på layout på folkesundhedspolitikken og at der således er tale om et foreløbigt udkast i forhold til både indhold og layout.

Forslag til struktur for folkesundhedsstrategien

I den efterfølgende folkesundhedsstrategi beskrives mere konkret, hvordan vi vil arbejde i forhold til folkesundhedspolitikken. Input til strategien vil tage afsæt i kommunens organisation i forhold til udvalg og centre for at understrege: Alle for folkesundheden - alle skal bidrage.

Strategien indledes med de indsatser, der går på tværs af fagudvalg eller centre, hvorefter det enkelte udvalgs/centers egne indsatser præsenteres. I strategien beskrives formål, herunder kobling til delmål i folkesundhedspolitikken og til social ulighed i sundhed. Endvidere beskrives hvem der samarbejdes med både internt og eksternt, tidsperspektivet, økonomi samt kobling til fagudvalgets/centrets egne mål og strategier.

Strategien vil kunne bidrage til at synliggøre de indsatser der allerede arbejdes med i kommunen i forhold til at styrke bornholmernes sundhed dels afdække områder, hvor der kan være behov for en styrket indsats.

I forbindelse med strategien vil også de mere konkrete input til indsatser fra samtalesalon og workshops blive præsenteret for udvalgene med henblik på en eventuel prioritering af disse i det videre forløb.

Procesplan for Folkesundhedspolitik og - strategi

I henhold til procesplanen vil Center for Sundhed med afsæt i fagudvalgenes drøftelser og input udarbejdet et endeligt udkast til udkast til folkesundhedspolitikken til behandling på Social- og Sundhedsudvalgets møde den 1. april. Herefter foreslås, at udkastet til en folkesundhedspolitik sendes i en bredere høring, der også omfatter en offentlig høring og en høring blandt deltagerne i samtalesalonen.

Der forventes at ligge et foreløbigt udkast til folkesundhedsstrategi til drøftelse i udvalgene primo maj og et endeligt udkast til møderne i juni, hvorefter det sendes i høring hen over sommeren og endelig godkendes september/oktober 2019.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling og/eller Administrativ tilføjelse

Der foreligger et nyt udkast til folkesundhedspolitik, hvor layout er på plads. Se derfor bort fra "Foreløbigt udkast til folkesundhedspolitik, feb/mar 2019" og læs i stedet "Nyt udkast til Folkesundhedspolitik for Bornholm, marts 2019".

Punkt 4: Akkumuleret underskud for de kommunale havne

Bilag

Bilag 1. Anlægsprojekter på havnene 2014 - 2018

Åbent punkt

4 Akkumuleret underskud for de kommunale havne

08.00.00000-0005

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-04-2019	4	

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget indstiller

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget beslutter

Resumé

Idet havnene med udgangen af 2018 har akkumuleret et underskud på 3,3 mio. kr. er der igangsat initiativer vedrørende økonomistyring og afdrag. Der påregnes afdrag af underskuddet med 1,2 mio. kr. i 2019 samt afdrag af resterende over en periode på 3 år. Dertil er det besluttet at udarbejde vedligeholdelsesplaner for de enkelte havne til brug for prioritering af midlerne på området. Der er administrativt udarbejdet et forslag til afdragsplan for det akkumulerede underskud for de kommunale havne.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller:

- at forslag til afdragsplan for det akkumulerede underskud for de kommunale havne godkendes, herunder at der i 2019 afdrages 1,2 mio. kr.

Natur- og Miljøudvalget den 2. april 2019:

Udvalget anerkender eksistensen af en underfinansiering af de kommunale havne, og at dette skal håndteres. Udvalget tilslutter sig de administrative ændringer, der er, og er ved at blive implementerede.

For at sikre en rimelig drifts- og vedligeholdelsessituation på havnene indstiller udvalget, at merforbruget (underskuddet) afvikles over 5 år således, at de ordinære driftsudgifter ikke reduceres mere end højst nødvendigt. Den fremtidige finansiering af den kommunale havnedrift indgår i budgetforhandlingerne 2019.

Sagsfremstilling

Regnskabsresultatet for 2018 for de kommunale havne forventes at udvise et merforbrug på 1,1 mio. kr. Merforbruget indeholder udlæg på i alt 0,7 mio. kr. vedrørende igangværende projekter (South Coast Baltic, Lystfisker/trollingprojektet og saunaen i Sandvig) som ventes dækket af tilskud i 2019.

Det resterende merforbrug hidrører fra en række større anlægs- og renoveringsopgaver, hvor merudgifterne til dels er afholdt over driften. I 2018 blev der i sommeren bremset for øvrige tiltag i det omfang, det var muligt for at begrænse merforbruget.

Sejlersæsonen i 2018 blev god og indtægterne fra gæstesejlere og fastligere overgik indtægterne i 2017 med 0,5 mio. kr. Til gengæld måtte indtægterne fra Chr. Ø-farten nedjusteres med et nogenlunde tilsvarende beløb, grundet en tilpasning af det forventede budget som følge af indfasning af en ny model for afregning af skibsafgifter.

Fra 2017 er der overført et underskud på 2,2 mio. kr., som forventedes at kunne nedbringes med 1,3 mio. kr. Det lykkes imidlertid kun at nedbringe underskuddet med 0,6 mio. kr., idet nogle tilgodehavender viste sig at være mindre end først antaget.

Samlet set kan der således forventes et akkumuleret underskud for de kommunale havne på 3,3 mio. kr., hvoraf de 0,7 mio. kr. er udlæg som ventes dækket i løbet af 2019.

Der er iværksat tiltag til en ændret økonomistyring som blev implementeret fra starten af 2019. I denne sammenhæng forventes det akkumulerede underskud påbegyndt afdraget i 2019 og der vil blive udarbejdet en afdragsplan for det resterende underskud.

Det er samtidig besluttet, at der i 2019 påbegyndes et projekt med udarbejdelse af vedligeholdelsesplaner for de enkelte havne, som skal medvirke som støtte til en faglig korrekt prioritering af afsatte drifts- og anlægsmidler.

De kommunale havnes driftsbudget for 2019

Fra 2019 varetager Center for Ejendomme og Drift vedligeholdelse og drift af de kommunale bygninger på havnene. I den forbindelse er der fra havnenes driftsbudget overført 730.000 kr. Det er til dækning af udgifter til ejendomsskat, bygningsforsikring, vand, el og varme i bygninger samt et vedligeholdelsesbudget på 20.000 kr. pr. havn.

Herunder er gengivet en samlet oversigt over budget til drift og administration af de ti kommunale havne samt Vang Pier. Derudover er der i budgettet afsat 150.000 kr. til at støtte projekter på de private havne.

Budget 2019 ordinær drift 1.976.997

Udgifter

Drift og administration generelt

- Løn (8 årsværk i alt; drift og administration) 3.899.781
- Anden administration (kontingenter, abonnementer, foldere og lign., beklædning, møder, rejser, sikringsarbejde mv.) 303.619

Andre faste udgifter på havnene

- ejendomsskat og afgifter 79.012
- el, vand, varme, renovation 1.637.100
- maskiner, brændstof mv. 14.359
- forsikringer (havneværker) 53.808

Mindre vedligehold og almindelig drift/renholdelse af arealer, kajer, moler mv. på de enkelte havne, samlet beløb 399.038

Andre forpligtelser på havnene

- Lift på Tejn Havn 180.000
- Betjening af erhvervsfiskeri 100.000
- automater og trådløst netværk på havnene 308.000
- afsat til projekter på private havne 150.000

Andre fællesudgifter

- fjernelse af vrag 30.000
- el-projekter 100.000

Olieindkøb til videresalg (Tejn og Nørrekås havne) 975.000

Udgifter i alt

8.229.717

Indtægter

Erhvervsfiskeri (bropenge) -80.000

Salg af olie til både (Tejn og Nørrekås havne)	-1.269.000
Sejlere	
- fastliggere	-1.668.223
- lystsejlere	-2.145.871
Øvrige indtægter	
- areallejer	-1.252.913
- bygningsleje (overdrages til ejendomsservice)	-230.587
- passagerafgifter, skibsafgifter, turisme	-435.000
- projektindtægter (udestående for udlæg)	-200.000
<u>Indtægter i alt</u>	<u>-7.281.594</u>

Nettoforbrug drift **948.123**

Til vedligehold på havneværker, projekter og afdrag på akk. underskud (drift) **1.028.874**

Der er derudover ekstraordinært i 2019 bevilliget 2,0 mio. kr. til renovering af havneværker på driftsbudgettet, således at det samlede driftsbudget i 2019 er på ca. 4 mio. kr. Disse midler er til dels disponeret ved igangsættelse af diverse vedligeholdelsesarbejder m.v. som primært tilgodeser forbedringerne af arbejdsvilkår for brugere og ansatte samt sikring af diverse havneværker, som er drøftet i forbindelse med afholdelse af brugerrådsmøder på de kommunale havne i efteråret 2018 og tidligere år.

Hertil er der gennemført en organisationstilpasning i havnegruppen med henblik på at styrke såvel den økonomiske styring samt gennemførelse af såvel anlægs- som driftsprojekter, hvilket betyder ekstraordinære udgifter til lønomkostninger i 2019 i forbindelse med overlap i mellem tidligere og nye medarbejdere.

Proces for afdragsplan for akkumuleret underskud

År	Akkumuleret underskud primo	Afdrag	Finansiering af afdrag	Forventet akkumuleret underskud ultimo	Bemærkninger
2019	3,3 mio. kr.	1,2 mio. kr.	0,7 mio. kr. i udestående tilskud mv. 0,5 mio. kr. ved reduceret drift	2,1 mio. kr.	Driftsbudget til de enkelte havne reduceres i år med samlet 0,5 mio. kr. Større tiltag og vedligeholdelsesopgaver gennemføres via ekstraordinær renoveringspulje samt anlæg
2020	2,1 mio. kr.	1,0 mio. kr.	0,5 mio. kr. ved reduceret drift 0,5 mio. kr. fra disponibel anlægspulje 2020	1,1 mio. kr.	Driftsbudget til de enkelte havne reduceres med samlet 0,5 mio. kr. Disponibel anlægspulje reduceres med 0,5 mio. kr.
2021	1,1 mio. kr.	1,1 mio. kr.	0,5 mio. kr. ved reduceret	0 kr.	Driftsbudget til de enkelte havne reduceres med samlet

			drift 0,6 mio. kr. fra disponibel anlægspulje 2020		0,5 mio. kr. Disponibel anlægspulje reduceres med 0,6 mio. kr.
--	--	--	--	--	--

Generel bemærkning: Reducering af driftsbudgettet over en periode vil betyde en nøje prioritering af vedligeholdelsesarbejder. En reduktion af den disponible anlægspulje vil betyde forringet mulighed for at iværksætte større tiltag til renovering, fornyelse mv.

De kommunale havnes anlægspuljer for 2019

På Natur- og Miljøudvalget møde i februar 2019 blev et forslag til prioritering af anlægsmidler samt renoveringspulje for de kommunale havne udenfor Rønne behandlet og godkendt.

De kommunale havnes anlægspuljer for 2014 – 2018

Af bilag 1 fremgår, hvilke anlægsprojekter der i perioden 2014 til 2018 er bevilliget midler til.

Økonomiske konsekvenser

Opsummeret forslås havnenes driftsbudget for 2019 disponeret således:

Driftsbudget 2019	Hele kroner
Nettobudget inkl. ekstraordinært budget i 2019 på 2,0 mio. kr.	3.976.997

Forslag til budgettering	Hele kroner
Nettoudgifter	948.123
Alm vedligehold af havneværker og arealer	448.123
Ekstraordinært vedligehold samt diverse projekter	2.000.000
Afdrag på akk. Underskud (drift)	500.000
I alt	3.976.997

Nedenstående tabeller viser den årlige anlægspulje til havne samt den ekstraordinære renoveringspulje til havne uden for Rønne.

Anlægspulje til havne	Hele kroner
Budget 2019	2.072.300
Budgetoverførsler 2018 + tidligere prioriterede projekter	-652.986
Budget 2019	1.419.314
Prioriteret jf. dagsorden den 5. februar 2019	-1.325.000
Restbeløb til senere disponering	94.314
Renoveringspulje til havne uden for Rønne	Hele kroner
Budget 2019	1.438.207
Prioriteret jf. dagsorden den 5. februar 2019	-1.425.000
Restbeløb til senere disponering	13.207

Supplerende sagsfremstilling

Ingen

Punkt 5: Opfølgning på mål 2017-2019 samt mål for budget 2020

Bilag

Udvalgenes mål for budget 2019 - samlet

Målopfølgningsskema TMU 2017 endelig

Målopfølgningsskema TMU 2018 endelig

Målopfølgningsskema NMU 2019 endelig

Åbent punkt

5 Opfølgning på mål 2017-2019 samt mål for budget 2020

00.01.00P22-0082

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-04-2019	5	

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget beslutter

Resumé

Drøftelser af mål er en central del af budgetarbejdet, og udvalget skal med udgangspunkt i opfølgning på målene for 2017-2019, drøfte hvilke mål, der skal sættes for budget 2020.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller, at

- Udvalget drøfter opfølgningen på mål for 2017, 2018 og 2019
- Udvalget drøfter tilpasning af eksisterende mål
- Udvalget drøfter behovet for eventuelt nye mål
- Udvalget drøfter den videre proces for budgettemner, der endnu ikke er fuldt implementeret

Natur- og Miljøudvalget den 2. april 2019:

Udvalget har drøftet målene og finder ikke anledning til tilpasning af de eksisterende mål eller behov for nye mål.

Sagsfremstilling

Mål og budget

Hvert år udarbejder udvalgene i forbindelse med budgettet, mål for det kommende år. Målarbejdet er en central del af styringen i regionskommunen, idet det bl.a. er gennem målene, at det politiske niveau kan sætte retning for den service kommunen yder borgerne og virksomhederne og for den udviklingsretning udvalg og kommunalbestyrelse sætter for Bornholm.

Langsigtede mål

Kommunalbestyrelsen besluttede i forbindelse med budget 2019 udvalgenes langsigtede mål samt budgetmålene for 2019. Begge dele blev vedtaget i forlængelse af de nye visioner, der blev til på visionsseminaret i februar 2018. Langsigtede mål og budgetmål fra sommeren 2018 er vedhæftet som bilag.

Siden udarbejdelsen af målene – både de langsigtede mål og budgetmålene for 2019 – blev budgettet som helhed vedtaget, herunder i sagens natur de økonomiske prioriteringer, som regionskommunen arbejder efter.

På den baggrund bedes udvalget drøfte de langsigtede mål fra sidste års visionsproces med henblik på at vurdere disse med udgangspunkt i den udvikling, der har været siden vedtagelsen.

Budgetmål

I forhold til budgetmålene arbejdes der med at sikre en balance mellem mål og økonomi. Derfor indeholder processen en forventningsafstemning af hvordan målene kan sikres implementeret, herunder en forventningsafstemning af ambitionsniveau i forhold til eksisterende ressourcer og tidsperspektiv. Dette skal ses i forhold til at der fx kan være udfordringer med at nå målet i 2019, men at målet på baggrund af disse udfordringer måske med fordel kan videreføres som et 2020-mål i stedet.

Målprocessen for budget 2020 indeholder derudover en status på budgetmålene for 2017 og 2018 for at sikre, at de politiske mål for den seneste valgperiode er gennemført.

Samlet set skal ovenstående danne basis for udvalgets vurdering af behovet for tilretninger af eksisterende langsigtede mål samt udvalgenes mål for budget 2019, som vedtaget på [kommunalbestyrelsens møde d. 28. juni 2018](#), samt i forlængelse deraf drøfte eventuelt nye budgetmål for 2020. Den samlede oversigt over udvalgenes langsigtede mål og mål for budget 2019, er vedlagt denne sag.

Udvalgene arbejder med budgetmål for 2020 på møderne i april og maj. I juni beslutter udvalgene de endelige mål, som indgår i sensommerens budgetforhandlinger.

Dertil kommer, at målarbejdet som helhed drøftes på budgetseminar 1 d. 25. juni 2019.

Opfølgning – en del af arbejdet

Opfølgningen på målene er selvsagt en vigtig del af målarbejdet. Nåede administrationen det udvalgene ville, eller opstod der forsinkelser eller nye muligheder? Det er en central kommunikation mellem administration og politikere, men i sidste ende også til borgerne, i forhold til om målene er indfriet.

For Natur- og Miljøudvalget gælder det, at en del af målene for 2017, 2018 og 2019 er opfyldt eller igangsat.

I vedhæftede bilag ses oversigten over målene fra 2017, 2018 og 2019, hvor det er markeret hvilke mål der ikke er eller ikke forventes opfyldt.

Budgetemner

En del af udvalgenes politiske ønsker er tillige forankret i de budgetemner, der vedtages i oktober måned.

Budgetemnerne fra 2017 og 2018 er som udgangspunkt allerede fuldt implementeret (alternativt disponeret) på Natur- og Miljøudvalgets område. Dog har det endnu ikke været muligt at udmønte eller disponere følgende nedenfor i henhold til hensigten i budgettet. Disse enkelte budgetemner opstilles nedenfor sammen forklaring og tidsperspektiv. Alle emner fra 2019 er i gang med at blive implementeret.

Budget 2017

Budgetnr.	Udvalg	Center	Budgetbeløb	Budgettekst	Status
TMU	NMU	CED	Ikke afsat budget	Ikke-religiøs gravplads	Sat i bero dec. 2018, da NMU 4.12.18 besluttede "At beslutning på TMU 28.08.2017 omkring placering ind til videre fastholdes og at sagen herefter sættes i bero og afventer yderligere indtil der kommer en forening eller lignende som ønsker at administrere en ikke religiøs gravplads. Når/hvis der kommer en forening eller lignende som melder sig interesseret, genåbnes

					sagen og den videre nødvendige administrative proces gennemføres (kommuneplantillæg, vedtægter samt takster)."
TMU-10	NMU	CNMF	438.000 kr. over 2 år hhv. 2017 og 2018	Finansiering af driftsudgifter ift. Multihuset Østerlars.	Behovet er ikke ophørt med midlernes ophør ved udgangen af 2018. KB besluttede derfor den 28.11.18 , at 2019 finansiering findes via bevilling 64. Samt at 2020 finansiering skal indgå i budgetforhandlinger budget 2020.
TMUA15	NMU	CÆ	3,9 mio kr. over 3 år hhv. 2017-2019.	Videreførelse af udbredelsen af leve-bo miljø på plejecentre	Status afleveret på SSU 7.1.19 , hvor det ses, at der nu er lokale køkkener alle steder, undtagen på Toftegården og Lunden. På Lunden har P11 dog fået nyt køkken. Målet har dog kunne nås gennem tilskud fra særlige midler fra Ældreministeriet, og derfor er de i alt 3,9 mio kr. fra budgetforlig 2017 er tilbageført.

Budget 2018

Budget-nr.	Udvalg	Center	Budgetbeløb	Budgettekst	Status
TMUA05	NMU	CED	500.000 kr.	Samling af børn og familie, midler til projektering og foranalyse.	Der er disponeret 150.000 kr. Restdisponering afventer afklaring på flytteprocessen.
TMU03	NMU		2,4 mio kr. over 4 år hhv. 2018 tom 2021	"Der afsættes en pulje på 600.000 kr. til projekter for biodiversitet, hvilket vil sige projekter som kan medvirke til at øge variationen i den levende natur"	NMU er den 5.2.19 orienteret om, at midlerne for 2019 er fuldt disponeret mens der for 2018 vedkommende resterer ca. 150.000 kr. NMU orienteres igen juni 2019.

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 6: Handleplan for Bornholmermålene

Bilag

Handleplan 2019-2020

Åbent punkt

6 Handleplan for Bornholmermålene

24.00.00G01-0242

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-04-2019	6	

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget beslutter

Job-, Udviklings- og Fritidsudvalget beslutter

Børne- og Skoleudvalget beslutter

Social- og Sundhedsudvalget beslutter

Resumé

Det ønskes at fagudvalgene kommenterer handleplanen og desuden drøfter planen i relation til udvalgets mål. Handleplanen for Bright Green Island er et statusdokument og opfølgingsværktøj for de otte bornholmermål, der fungerer som retningsgivende for de indsatser BRK's centre arbejder med for at indfri bornholmermålene. Handleplanen skal behandles i Kommunalbestyrelsen inden sommerferien.

Indstilling og beslutning

Kommunaldirektøren indstiller at Natur- og Miljøudvalget:

- Drøfter handleplanen og kommenterer indsatser der har særlig relevans for udvalget
- Drøfter om handleplanen giver anledning til at revidere eksisterende eller sætte nye mål for udvalget

Natur- og Miljøudvalget den 2. april 2019:

a) Udvalget konstaterer:

1) at 100% co2 neutralt energiforbrug er nødvendigt for at opnå den opstillede målsætning. Som et led i dette skal lokale energiproduktion naturligvis være co2 neutral.

2) at målet om 20% økologisk drift af landbrugsjord er et minimum. Et højere tal er af hensyn til vandmiljø, biodiversitet samt den generelle natur ønskeligt.

3) at implementeringen af 'grøn mobilitet' - som udvalget støtter som et led i den grønne omstilling - vil kræve store investeringer i infrastruktur. Disse investeringer må ske i tæt samarbejde mellem Bornholms Regionskommune og private aktører.

b) Handleplanen anbefales revurderet jf. beslutning a).

Sagsfremstilling

I maj 2018 besluttede kommunalbestyrelsen følgende:

- at kommunalbestyrelsen tiltræder de 8 Bornholmermål, der er de strategiske målområder i øens nye Bright Green Island Vision.
- at kommunalbestyrelsen tiltræder dokumentet Bright Green Island Vision, med forventning om senest om ét år at behandle en handleplan for en række offentlige/private fyrtårnsprojekter til Bright Green Island visionens udmøntning.

Klima- og Bæredygtighedsudvalget besluttede d. 25. marts, at handleplanen sendes til kommentering i de øvrige udvalg, forud for den besluttede behandling i Kommunalbestyrelsen. Handleplanen afspejler således en administrativ samling af forslag til handlinger, der som udgangspunkt kan håndteres indenfor den økonomiske ramme i de enkelte centre. Handleplanen behandles derfor nu politisk, så fagudvalgene kan prioritere de beskrevne mål. Hvis indsatserne i handleplanen, på baggrund af fagudvalgenes drøftelse, ønskes op- eller nedprioriteret i forhold til det beskrevne, tilpasses dette og indgår i den efterfølgende politiske mål- og budgetproces.

Handleplanen

Handleplanen er et statusdokument og opfølgingsværktøj for de otte bornholmermål, der fungerer som retningsgivende for de indsatser BRK's centre arbejder med for at indfri bornholmermålene. Handleplanen er desuden det retningsgivende dokument for den mere specifikke Bright Green Island indsats.

For samarbejdspartnere har handleplanen desuden den værdi, at BRK tydeligt kan sige: *det gør vi*, som invitation og inspiration til et partnerskab for at indfri Bornholmermålene.

De fire fyrtårne i handleplanen for BRK er:

- CO₂-neutral EI-produktion
- Affaldsfri i 2032
- 20% Økologisk jord
- Grøn mobilitet

Klima- og Bæredygtighedsudvalget beslutning af 25. marts 2019 kan læses [via dette link](#).

Økonomiske konsekvenser

-

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 7: Anlægsregnskab på forbedring af Nørrekås Lystbådehavn

Åbent punkt

7 Anlægsregnskab på forbedring af Nørrekås Lystbådehavn

00.01.00S49-0004

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-04-2019	7	

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget indstiller

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Godkendelse af anlægsregnskab for forbedring af Nørrekås Lystbådehavn, idet projektet er afsluttet i regnskab 2018. Anlægsbevillingen er godkendt i kommunalbestyrelsen den 25. juni 2015 med forhøjelse af anlægsbevilling den 26. maj 2016.

Jf. Kasse- og Regnskabsregulativets bilag 5.5.1 skal der for anlægsarbejder med bruttoudgifter over 2 mio. kr. udarbejdes særskilt anlægsregnskab, der forelægges kommunalbestyrelsen.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller,

- a) At anlægsregnskabet for forbedring af Nørrekås Lystbådehavn godkendes, og
- b) At underskuddet på 488.190 kr. finansieres af den disponible anlægspulje på havnene i forbindelse med budgetoverførslerne fra 2018 til 2019.

Natur- og Miljøudvalget den 2. april 2019:

Indstilling anbefales.

Sagsfremstilling

Kommunalbestyrelsen meddelte den 25. juni 2015 anlægsbevilling på 250.000 kr. til revision af havneplanen for Nørrekås, der var startet i 2011. I forlængelse af den reviderede havneplan godkendte kommunalbestyrelsen den 26. maj 2016 en forhøjelse af anlægsbevillingen til Nørrekås Lystbådehavn, så den samlet udgjorde 5.050.000 kr.

Projektet er en del af en større ombygningsindsats for hele Nørrekås Lystbådehavn, hvor indretningen af de enkelte havnebassiner er nytænkt og ombygget, så der kan være plads til flere både og forholdene for lystsejlerne er blevet nutidssvarende.

Projektet indebar en udskiftning af flest mulige træbroer og træpæle. De nye broer, flydende som faste, er udført som moderne betonbroer med Y bomme.

I projektet var det et stort ønske at få gennemført en renovering af hele lystbådehavnen om end projektet var opbygget så det delvis kunne skæres til inden for den økonomiske ramme. Der blev i projektet lavet en fejlsvurdering af hvor langt midlerne rakte i ombygningen i det der samtidig opstod nogle uforudsete forhold. Der har gjort, at projektet er overskredet med 9,5

pct., i alt 488.190 kr. Det var på tidspunktet for overskridelsen ikke muligt at skære projektet til indenfor den økonomiske ramme.

Økonomiske konsekvenser

Center for Natur, Miljø og Fritid, veje, havne og beredskab har gennemført projektet i overensstemmelse med projektbeskrivelsen og anlægsbevillingen forelagt kommunalbestyrelsen den 25. juni 2015 og forhøjelsen den 26. maj 2016.

Beløb i hele kroner ekskl. moms	Korrigeret Anlægsbevilling*	Forbrug 2016	Forbrug 2017	Forbrug 2018	Samlet forbrug	Underskud
Projektering		647.482	615.876		1.263.358	
Entrepriser			651.734	473.420	1.125.164	
Varekøb			2.919.834	291.167	3.211.001	
Diverse		816	6.746	6.396	13.958	
I alt	5.125.591	648.298	4.194.200	770.983	5.613.481	-488.190

*Beløbet er prisreguleret med samlet 75.291 kr. i forbindelse med budgetoverførslerne fra 2015 til 2018.

Underskuddet på 488.190 kr. forslås finansieret af den disponible anlægspulje på havnene. Overførslen vil ske i forbindelse med den samlede budgetoverførselsag, som forelægges kommunalbestyrelsen i april 2019.

Supplerende sagsfremstilling

Ingen

Punkt 8: Anlægsbevilling til indkøb af nye busser. Budget 2020

Bilag

Vognliste udbud nye busser

Åbent punkt

8 Anlægssag budget 2020. Indkøb af nye busser

13.05.00000-0002

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-04-2019	8	

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget indstiller
Klima og Bæredygtighedsudvalget orienteres
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller
Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

BATs busflåde består i dag af fire mini/handicapbusser og 31 rutebusser af forskellig alder. De ni ældste busser er mere end ti år gamle, den ældste er fra 1999. Disse ni busser står nu over for en nødvendig udskiftning i 2020 grundet alder og nedslidning. Løbende nødvendig udskiftning af BATs busser er ikke indeholdt budgetmæssigt i BATs nuværende ramme.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller,
a) At sagen oversendes til budget for 2020.
b) At der tages stilling til finansieringsform

Natur- og Miljøudvalget den 2. april 2019:

a) Indstilling anbefales.
b) Udvalget ønsker inden budgetbehandling et notat indeholdende konsekvensberegninger på fleksible finansieringsmuligheder herunder også overvejelser omkring fleksible busstørrelser. Drøftes på juni mødet.

Sagsfremstilling

BATs busflåde består i dag af fire mini/handicapbusser og 31 rutebusser af forskellig alder. Se bilag A (Vognplan).

De ni ældste busser er mere end ti år gamle, den ældste er fra 1999. De har alle en lavere euronorm end den seneste norm. Den nyeste norm er EURO 6 version 2. Euronormen er emissionsudledning (CO₂, NOX og skadelige diesel partikler). De ældste er helt uden for euronorm.

Vedligeholdelses og reparationsomkostningerne er høje, begrundet i bussernes alder og antallet af kilometer de har tilbagelagt. Bussen fra 1999 har f.eks. tilbagelagt 1.241.000 km, ved sidste syn i 2018.

I 2012 fik BAT leveret 12 nye Irisbus/Iveco og i 2015 blev der leveret 10 nye Iveco busser. Disse busser tilbagelægger ca. 170.000 km årligt.

Som et led i at få den mest optimale drift, med de laveste omkostninger og ikke mindst den mest miljøvenlige drift, er det nødvendigt med en kontinuerlig og løbende udskiftningsplan for busserne.

En rutebus har en levetid på 10-12 år, alt efter hvor mange kilometer der tilbagelægges. På denne baggrund står de ni ældste busser for en udskiftning. Den øvrige flåde skal udskiftes i årene 2022 – 2025/26.

I den langsigtede strategi for udskiftning og implementering af mere emissionsvenlige busser el, biogas, hybrid etc., efter en nærmere analyse af muligheder, foreslår BAT at de ni ældste busser i 2020 udskiftes, med dieselbusser med den bedste euro norm (euro 6, ver. 2).

De busser der vil kunne leveres i 2020 har en levetid på 10 år. Den øvrige flåde udskiftes i årene frem mod 2025. De 10 år gamle busser udskiftes så i 2030, hvor ambitionen kunne være, at alle busser er helt emissionsfrie.

Investeringsbehov for udskiftning af de ni gamle busser vil være ca. kr. 1.600.000 + moms = 2.000.000,- pr. bus. Samlet investering 18.000.000,- inkl. moms.

Bemærk at BAT ikke har refusion for momsen.

Priserne er oplyst af forskellige forhandlere og er listepriiser. Prisen kan godt ændre sig når udbudsrunderen i licitationen er afsluttet.

Vi vil få alle nye busser leveret med tælleudstyr, så vi over tid får et dokumenteret billede af belægning og passagerstrømme på rutenettet.

Finansieringsmuligheder ved indkøb af busser:

Til brug for sagen om indkøb af nye busser beskrives mulighederne for finansiering.

Kassefinansiering:

Indkøbet finansieres af kommunes likvide midler.

Budget til indkøb af busser afsættes på anlægsbudgettet.

Lånefinansiering:

Lånefinansiering skal ske inden for rammerne af lånebekendtgørelsen. Optagelse af lån kræver låneramme, som enten kan opnås ved afholdelse af anlægsudgifter til bestemte formål eller gennem en lånedispensation fra Økonomi- og Indenrigsministeriet.

Kollektiv trafik er ikke et formål der giver låneramme, så der skal enten være ledig låneramme fra andre anlægsprojekter eller der skal søges en dispensation. Der opnås sjældent dispensation til hele den ansøgte anlægsudgift.

I praksis betyder det, at der vil blive tale om delvis lånefinansiering og delvis kassefinansiering.

Lån kan optages med en maksimal løbetid på 25 år. Ved indkøbet af busser i 2015 blev der optaget 10-årige lån ud fra en forudsætning om, at løbetiden på lånene skulle svare (nogenlunde) til bussernes levetid.

Budget til indkøb af busser afsættes på anlægsbudgettet. Desuden skal der afsættes budget til optagelse af lån samt årligt budget til ydelsen på lånet.

Finansiell leasing:

Finansiell leasing indebærer finansiering via Kommuneleasing. Ved leasingaftalens udløb vil aktivet i reglen være nedskrevet til en realistisk og forudbestemt restværdi og BRK skal anvise en køber eller indbetale den forudbestemte restværdi, for at beholde busserne.

Leasingtager betaler leasingydelse (dvs. afdrag og renter) i løbetiden. Renten kan være variabel (=bilflådestyringen) eller fast.

En leasingperiode >4 år skal godkendes politisk.

Budgettet til leasingydelsen afsættes så årligt på BATs driftsbudgettet.

Dette projekt er forankret i Center for Ejendomme og Drift under BAT, men sagen fremlægges også for Klima og bæredygtighedsudvalget til orientering.

Økonomiske konsekvenser

Det skal bemærkes, at BRK ikke kan fradrage moms på busser, da billetindtægter ikke er pålagt moms. Det betyder at den faktiske pris skal budgetteres med moms.

Investeringsbehov for udskiftning af de ni gamle busser vil være ca. kr. 1.600.000 + moms = 2.000.000,- pr. bus. Samlet investering 18.000.000,- inkl. moms.

Løbende nødvendig udskiftning af BATs busser er ikke indeholdt budgetmæssigt i BATs nuværende ramme, hvorfor der er nødvendighed med særskilt anlægsbevilling hertil.

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 9: Anlægsbevilling til opmåling og uddybning af Nørrekås Lystbådehavn

Åbent punkt

9 Anlægsbevilling til opmåling og uddybning af Nørrekås Lystbådehavn

08.00.00P20-0020

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-04-2019	9	

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget indstiller

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Natur- og Miljøudvalget godkendte den 5. februar 2019 forslag til prioritering af den disponible anlægspulje til havne, herunder 175.000 kr. til opmåling og uddybning af Nørrekås Lystbådehavn. Der søges på den baggrund om en anlægsbevilling til gennemførelse af projektet.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller,

- At der gives en anlægsbevilling på 175.000 kr. til opmåling og uddybning af Nørrekås Lystbådehavn
- At der afsættes et rådighedsbeløb på 175.000 kr. finansieret af den disponible anlægspulje til havne
- At anlægsbevillingen gives til Center for Natur, Miljø og Fritid
- At der søges tilskud fra EU, m.v., hvor dette er muligt og ikke allerede sket. Evt. tilskud vil medføre justeret anlægsbevilling.

Natur- og Miljøudvalget den 2. april 2019:

Indstillingen anbefales.

Sagsfremstilling

Der opleves store problemer med tilsanding af havnebassinerne i Nørrekås Lystbådehavn. Den manglende vanddybde har det seneste år resulteret i flere påsejlinger af sten og betonankre i havnen. Tilsandingen omkring bro S har desuden betydet, at det stort set ikke er muligt at udnytte og tildele bådpladser ved denne bro. Dette er problematisk eftersom der pt. er mere end 20 både på venteliste til en fast plads i havnen. Der er stor søgning af fastliggere til havnen, og der er derfor behov for at kunne disponere over alle bådpladser i fuld dybde.



Nørrekås Lystbådehavn: Bro S er markeret med rødt

Det foreslås, at der foretages en opmåling af vanddybder i hele havnen. Opmålingen skal dels bruges til at fastslå i hvilke områder af havnen, det er nødvendigt at foretage en akut uddybning inden sæson 2019/20 går i gang, og dels bruges som grundlag for en mere omfattende uddybning af bassiner og indsejling inden sæson 2020/21, hvor alle områder i havnen uddybes til det niveau, der er angivet i den danske havnelods, sejlerguiden, osv.

Det foreslås, at der inden sæson 2019/20 foretages en akut uddybning af de områder i havnen, som er særligt kritiske for at kunne undgå påsejlinger, og som vil gøre det muligt at disponere over bådpladserne ved bro S i fuld dybde.

Opravet materiale vil i 2019 kunne placeres inden for havnens område, hvilket betyder, at der ikke skal indhentes tilladelse fra Kystdirektoratet, men i stedet blot gives kommunal tilladelse til flytning af materialet. En del af bevillingen skal i den sammenhæng anvendes til prøvetagninger, som skal sikre, at det materiale som påtænkes flyttet ikke er forurenset.

Der er indhentet tilbud på de planlagte arbejder, og arbejdet vil blive udført med følgende fordeling af budgettet:

Opmåling	30.000
Prøvetagning	20.000
Uddybning, inklusive fjernelse af sten	125.000

Budget: 175.000 kr.

Økonomiske konsekvenser

Natur- og Miljøudvalget godkendte på mødet den 5. februar 2019 forslag til prioritering af den disponible anlægspulje til havne på samlet 1.325.000 kr.

Dette dagsordenspunkt udgør en del af prioriteringen, idet udgiften på 175.000 kr. til dette projekt finansieres af denne pulje.

Der er, efter budgetoverførsler fra 2018 og regulering for diverse reserverede midler fra udvalgets tidligere års prioriteringer mv., et beregnet disponibelt rådighedsbeløb i puljen i 2019 på 1.119.314 kr.

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 10: Anlægsbevilling til tiltag til understøttelse af afviklingen af Trollingmaster Bornholm

Åbent punkt

10 Anlægsbevilling til tiltag til understøttelse af afviklingen af Trollingmaster Bornholm

08.00.00P20-0021

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-04-2019	10	

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget indstiller
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller
Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Natur- og Miljøudvalget godkendte den 5. februar 2019 forslag til prioritering af renoveringspuljen til kommunale havne uden for Rønne, herunder tiltag til understøttelse af afviklingen af Trollingmaster Bornholm. Der søges på den baggrund om en anlægsbevilling til gennemførelse af projektet.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller,

- At der gives en anlægsbevilling på 250.000 kr. til tiltag til understøttelse af afviklingen af Trollingmaster Bornholm
- At der afsættes et rådighedsbeløb på 250.000 kr. finansieret af renoveringspuljen til havne uden for Rønne
- At anlægsbevillingen gives til Center for Natur, Miljø og Fritid
- At der søges tilskud fra EU, m.v., hvor dette er muligt og ikke allerede sket. Evt. tilskud vil medføre justeret anlægsbevilling.

Natur- og Miljøudvalget den 2. april 2019:

Indstilling anbefales, idet det også styrker havnens almindelige funktion og drift. Niclas Fick kan ikke medvirke, idet den type turisme og heraf miljø- og klimabelastning Trolling Master indebærer, ikke er i overensstemmelse med Enhedslisten Bornholms holdning til bæredygtighed i forhold til den bornholmske Natur – samt kyst- og havmiljø.

Sagsfremstilling

Trollingmaster Bornholm udvides i 2019 med 50 ekstra både og kommer også til at omfatte Allinge Havn fremover. For at de kommunale havne også fremover kan danne kulisse for og understøtte det populære arrangement på et tilfredsstillende niveau er der behov for at iværksætte en række tiltag, der forbedrer rammerne for afviklingen:

Tankanlægget i Tejn Havn har ikke længere kapacitet til at forsyne de mange både i forbindelse med arrangementet og forslås derfor udvidet, så det bliver muligt for havnen at stille nok brændstof til rådighed til afviklingen af arrangementet. Det foreslås, at den eksisterende underjordiske 2-rums tank, der i dag rummer 6.000 l benzin og 4.000 l diesel,

ombygges til 1 rum, som fremover rummer 10.000 l benzin, og at der oppe på kajen etableres en ny 5.900 l tank til lystbådediesel. Dette tiltag vil gøre det muligt for havnen at imødekomme den fremtidige efterspørgsel på brændstof i forbindelse med arrangementet.

Udvidelsen af Trollingmaster Bornholm gør også behovet for flere kajmeter i Tejn Havn presserende. Der foreslås derfor indkøbt to nye mobile flydebroer, så bådene kan ligge ordentlig i havnen under arrangementet. Flydebroerne kan let flyttes til andre havne og bruges i forbindelse med arrangementer og reparationsarbejder der.

Indsejlingen til Tejn Havn er sandet til og har derfor ikke længere den oplyste dybde. I flere tilfælde har havnen måtte afvise større både, som har måttet sejle helt til Nexø for at kunne komme i havn. Det foreslås at få sandsuget indsejlingen, så den igen har den vanddybde, der er angivet i den danske havnelods, sejlerguiden, m.v.

Der er indhentet tilbud på opgradering af tankanlægget, mens udgifterne til hhv. flydebroer og uddybning af indsejlingen er anslåede. Eventuelle mer- eller mindreudgifter vil blive reguleret over den disponible anlægspulje for havne.

Arbejderne planlægges udført med følgende fordeling af budgettet:

Opgradering af tankanlægget	75.000
Flydebroer	100.000
Uddybning af indsejling	75.000

Budget: 250.000 kr.

Økonomiske konsekvenser

Natur- og Miljøudvalget godkendte på mødet den 5. februar 2019 forslag til prioritering af renoveringspuljen til havne uden for Rønne på samlet 1.425.000 kr.

Dette dagsordenspunkt udgør en del af prioriteringen, idet udgiften på 250.000 kr. til dette projekt finansieres af denne pulje.

Der er, efter budgetoverførsler fra 2018 og regulering for diverse reserverede midler fra udvalgets tidligere års prioriteringer samt godkendte anlægsbevillinger i 2019, et beregnet disponibelt rådighedsbeløb i puljen i 2019 på pt. 813.207 kr.

Supplerende sagsfremstilling

-

**Punkt 11: Anlægsbevilling til udskiftning af raftehegn samt
istandsættelsesarbejder på vinduespartier i Gudhjem Børnehave**

Åbent punkt

11 Anlægsbevilling til udskiftning af raftehegn samt istandsættelsesarbejder på vinduespartier i Gudhjem Børnehave

82.07.00G01-0072

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-04-2019	11	

Hvem beslutter

Natur - og Miljøudvalget indstiller
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller
Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Center for Ejendomme og Drift søger om en anlægsbevilling på 220.000 kr. til udskiftning af eksisterende raftehegn samt til at forbedre to sydvendte vinduespartier i Gudhjem Børnehave.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller,

- at der gives en anlægsbevilling og afsættes rådighedsbeløb på 220.000 kr. til udskiftning af eksisterende raftehegn samt forbedring af eksisterende vinduesfag i Gudhjem Børnehave,
- at udgiften på 220.000 finansieres af driftsbudgettet under bevilling 55 Ejendomme og service, vedligeholdelsespuljen vedrørende andre faste ejendomme,
- at eventuelt mindreforbrug ved projektets afslutning tilbageføres til driftsbudgettet under bevilling 55 Ejendomme og service, vedligeholdelsespuljen vedrørende andre faste ejendomme
- at anlægsbevillingen gives til Center for Ejendomme og Drift under Natur- og Miljøudvalget.

Natur- og Miljøudvalget den 2. april 2019:

Indstilling anbefales.

Sagsfremstilling

Raftehegn

Det eksisterende raftehegn, som afgrænser børnehavens legepladsområde, fremstår med råd i bunden på flere af stolperne samt manglende rafter. Enkelte stolper er brækket i to dele og hegnet læner sig op ad buske og træer. Dette skaber en risiko for, at børnene vil forsøge at kravle over.

Raftehegnet har passeret forventet levetid og det anbefales ikke at udføre pletvise reparationer på det eksisterende.

Udgiften er baseret på indhentet tilbud. Laveste bud udgør 165.000 kr.

Vinduesparti

Der er ingen vinduer, der kan åbnes i børnehavens primære rum, ej heller solafskærmning, hvilket giver anledning til dårligt indeklima.

Det primære rum afgrænses af 2 større sydvendte vinduesfag af ældre dato. Et fag består af et større fastkarmsvindue med sammenbygget sidehængte vinduer i toppen. Vinduerne åbnes med anverfer, der er placeret to meter over stuegulv, hvilket gør, at personalet ikke kan nå dem, uden at stille sig op på borde/stole). Træværkets beskaffenhed på vinduesfagene vurderes til at være tilstrækkelig god til istandsættelse, hvorfor det ikke anbefales at udskifte hele fag. Ruderne i de to fastkarmsvinduer udskiftes med energirigtige ruder med solfilter. Der monteres fjernstyret åben/lukke automatik på de sidehængte vinduer.

Udgiften er baseret på indhentet tilbud. Tilbuddet udgør 55.000 kr.

Økonomiske konsekvenser

Der søges om en anlægsbevilling på 220.000 kr. til udskiftning af eksisterende raftehegn samt forbedringsarbejdere af eksisterende vinduespartier i Gudhjem Børnehave. Udgiften finansieres af driftsbudgettet under bevilling 55 Ejendomme og service, vedligeholdelsespuljen vedrørende andre faste ejendomme.

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 12: Anlægsbevilling til udskiftning af gulvbelægning i gymnastiksalen på Kongeskær skole

Åbent punkt

12 Anlægsbevilling til udskiftning af gulvbelægning i gymnastiksalen på Kongeskær skole

82.18.00G01-0037

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-04-2019	12	

Hvem beslutter

Natur - og Miljøudvalget indstiller

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Center for Ejendomme og Drift søger om en anlægsbevilling på 200.000 kr. til udskiftning af gymnastiksalgulvet på Kongeskærskolen. Gymnastiksalgulvet kan ikke hverken slibes og lakeres længere, og der må lægges et nyt sportsgulv.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller,

- a) at der gives en anlægsbevilling og afsættes rådighedsbeløb på 200.000 kr. til udskiftning af gymnastikgulvet,
- b) at udgiften på 200.000 kr. finansieres af renoveringspuljen til skolebygninger.
- c) at et eventuelt mindre forbrug ved projektets afslutning tilbageføres til renoveringspuljen til skolebygninger.
- d) at anlægsbevillingen gives til Center for Ejendomme og Drift under Natur- og Miljøudvalget.

Natur- og Miljøudvalget den 2. april 2019:

Indstilling anbefales.

Sagsfremstilling

Gymnastikgulvet er nedslidt, og trægulvet kan ikke længere slibes ned, og fremstår med mange ulakerede områder. Der er valgt at lægge et nyt sportsgulv oven på det eksisterende gulv.

Sportsgulvet kræver ikke løbende vedligeholdelse, er resistent over for vand og rengøringsmidler. Sportsgulvet har en lang levetid på over 25 år.

Projektet er budgettet ud fra indhentede tilbud og forventes færdigt medio september 2019.

Økonomiske konsekvenser

Der søges om en anlægsbevilling på 200.000 kr. til udskiftning af gymnastiksalgulvet, finansieret af renoveringspuljen til skolebygninger.

Der er, efter budgetoverførsler fra 2018, et beregnet disponibelt rådighedsbeløb i puljen i 2019 på 1.261.752 kr.

Supplerende sagsfremstilling

Ingen.

Punkt 13: Anlægsbevilling til reovering af toiletter og kontorlokaler på Landemærket, etape 1

Bilag

Bilag 1 - Oversigt over indsatsår

Åbent punkt

13 Anlægsbevilling til renovering af toiletter og kontorlokaler på Landemærket, etape 1

82.18.00G01-0040

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-04-2019	13	

Hvem beslutter

Natur - og Miljøudvalget indstiller
Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller
Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

Center for Ejendomme og Drift søger om en anlægsbevilling til renovering af toiletter og kontorlokaler på Landemærket, etape 1. Personalets arbejde med APV, gav udtryk for et behov for en gennemgang af de eksisterende toiletter, som står originale fra husets opførelse. Samtidig er der behov for en gennemgang af væg- og loftsoverflader på kontor og gangarealer.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller,

- at der gives en anlægsbevilling og afsættes rådighedsbeløb på 1.360.000 kr. til renovering af toiletter og kontorlokaler Landemærket, etape 1,
- at udgiften på 1.360.000 kr. finansieres af disponibel anlægspulje 2019.
- at et eventuelt mindre forbrug ved projektets afslutning tilbageføres til disponibel anlægspulje 2019.
- at anlægsbevillingen gives til Center for Ejendomme og Drift under Natur- og Miljøudvalget.

Natur- og Miljøudvalget den 2. april 2019:

Indstillingen anbefales.

Sagsfremstilling

Bygningsmassen på rådhus Landemærket er fra starten af 70'erne. Toiletfaciliteter og radiatoranlæg står originalt fra, da huset blev opført. Nu er en gennemgang af kontorlokaler og toiletter på Landemærket nødvendig.

Landemærket gennemgår i øvrigt i disse år en sideløbende renovering både af indvendige og udvendige bygningsdele, herunder også indeklimaet.

Radiatorer og radiatorrør har tæringsproblemer, samt problemer med at opretholde en jævn varmefordeling, hvorfor radiatorer og rør nu skal skiftes.

Toiletterne har gennemgående lugtproblemer, specielt på herretoiletterne. Endvidere mangler der handicaptollet, toilet- og omklædningsfaciliteter til køkkenpersonale samt

omklædningsforhold til personale.

Lofter i kontorlokaler sidder ujævn monteret, og gamle ventilationsinstallationer og fjernede loftlysarmatur skæmmer loftet. Lofttypen er ikke egnet til at blive malet, derfor bliver lofter udskiftet til lyse lydabsorberende lofter. Vægge trænger generelt til at blive malet.

Det planlægges at renoveringen deles op etaper over de næste fem år, således der tages en bygningsfinger ad gangen. 2019 er et udbuds reference år, hvor prisgrundlaget for de efterfølgende indsatsår kan kvalificeres. Arbejdet udføres ved at lukke en sektion ned, og de berørte medarbejdere placeres andre steder efter nærmere aftale.

År	Kontorlokaler	Toiletkerne	Kroner
2019	Udskiftning af radiator og rør, udskiftning af lofter + maling af vægge. Halvdelen af finger B	Handicaptollet- og omklædningsfaciliteter til køkkenpersonale, finger E	1.360.000
2020	Udskiftning af radiator og rør, udskiftning af lofter + maling af vægge Finger A	To stk. unisex toiletter + personaleomklædning, finger A	1.480.000
2021	Udskiftning af radiator og rør, udskiftning af lofter + maling af vægge Halvdel af finger B + finger C	Fire stk. unisex toiletter, finger C	1.760.000
2022	Udskiftning af radiator og rør, udskiftning af lofter + maling af vægge Finger D	Fire stk. unisex toiletter, finger D	1.940.000
2023	Udskiftning af radiator og rør, udskiftning af lofter + maling af vægge Finger E	Fire stk. unisex toiletter, finger B	1.640.000
I alt			8.180.000

Der vedlægges en oversigtstegning, der viser de planlagte indsatser fordelt i huset. Bilag 1.

Økonomiske konsekvenser

Der søges om en anlægsbevilling på 1.360.000 kr. til renovering af toiletter og kontorlokaler på Landemærket, etape 1, finansieret af disponibel anlægspulje 2019.

Der er, efter budgetoverførsler fra 2018, et beregnet disponibelt rådighedsbeløb på 4.053.713 kr.

Supplerende sagsfremstilling

Ingen.

Punkt 14: Anlægsbevilling til aktivitetsområder i og omkring Tejn

Bilag

Skitsetegninger_blastreg_mærkning2

Åbent punkt

14 Anlægsbevilling til aktivitetsområder i og omkring Tejn

08.00.00P20-0014

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-04-2019	14	

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget indstiller

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

I anlægsbudgettet for 2017 har kommunalbestyrelsen afsat et rådighedsbeløb på 310.000 kr. til aktiviteter i og omkring Tejn Havn. Projektet går under benævnelsen "Mere liv i Tejn".

Projektet udføres i samarbejde med Tejn Borgerforening og består bl.a. af klargøring af opholdsområde, etablering af shelter og omklædningsrum, færdiggørelse af jollebro, etablering af adgangsbro og kajaklandeplads, belysning, skiltning samt reovering af toilet.

Der er bevilliget tilskud til projektet fra Friluftsrådet på 130.000 kr.

Der søges på den baggrund om en anlægsbevilling til gennemførelse af projektet.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller,

- at der gives en anlægsbevilling på 440.000 kr. (udgift) til ovennævnte projekt,
- at der afsættes et rådighedsbeløb på 440.000 kr. til udgifter,
- at der gives en anlægsbevilling på -130.000 kr. (indtægt) vedrørende tilskud til projektet,
- at der afsættes rådighedsbeløb til tilskud på -130.000 kr.,
- at nettoudgiften på 310.000 kr. finansieres af det i budgettet afsatte rådighedsbeløb,
- at anlægsbevillingen gives til Center for Natur, Miljø og Fritid, og
- at der søges tilskud fra EU, m.v., hvor dette er muligt og ikke allerede sket. Evt. tilskud vil medføre justeret anlægsbevilling.

Natur- og Miljøudvalget den 2. april 2019:

Indstilling anbefales.

Sagsfremstilling

I anlægsbudgettet for 2017 har kommunalbestyrelsen afsat et rådighedsbeløb på 310.000 kr. til aktiviteter i og omkring Tejn Havn. Projektet udføres i samarbejde med Tejn Borgerforening og går under benævnelsen "Mere liv i Tejn".

Den primære del af indsatsen sker på den del af havnen, som benævnes lagunen og hvor der tidligere er påbegyndt etableret af et rekreativt område som i dag indeholder lagunestrand, vildmarksbad, sauna og badebro.

Dette projekt udbygger lagune-området ved at muliggøre følgende: klargøring af opholdsområde, etablering af shelter og omklædningsrum, færdiggørelse af jollebro, etablering af adgangsbro og kajaklandeplads, belysning, skiltning samt reovering af toilet i den gamle fiskesalgsbygning. Se kortbilag.

Der er søgt og bevilget tilskud til projektet fra Friluftsrådet på 130.000 kr. Udbetaling af dette tilskud fra Friluftsrådet er gjort betinget af kommunal medfinansiering.

Det færdigt udbyggede lagune-område skal skabe et udflugtsmål fra både land- og vandsiden med gode muligheder for at grille og overnatte. Samtidigt skal det styrkes som et naturligt stop på gåturen af kyststien, både sydfra og nordfra. Et områdeløft til dette hjørne af havnen, er en del af flere initiativer i området, som skal sikre vækstmuligheder i Tejn by og havn, nærings- og erhvervsliv samt styrke bosætning og turisme.

Lagunen er udviklet i et tæt samarbejde med Tejn Borgerforening, som deltager med stort engagement og som bidrager med et stort omfang af frivillige timer. Dette er også sket i forbindelse med arbejde med at søge fonde. Færdiggørelsen sker også i samarbejde med havnens brugerråd og øens kajakklubber.

Projektdeel	Beløb
Belysning på stier og kajer	70.000,00 kr.
Opholdsområde klargøres	30.000,00 kr.
Shelter	100.000,00 kr.
Færdiggørelse af Jollebro (forudsætning for shelter)	74.000,00 kr.
Omklædningssskur	30.000,00 kr.
Kajaklandeplads/Adgangsbro	90.000,00 kr.
Skiltning	6.000,00 kr.
Toilet åbnes i gl. fiskesalgsforretning	40.000,00 kr.
Projektudgifter i alt	440.000,00 kr.

Økonomiske konsekvenser

Der søges om en anlægsbevilling på 440.000 kr. (udgift) til projektet Mere liv i Tejn, og om en anlægsbevilling på netto -130.000 kr. (indtægt) vedrørende tilskud fra Friluftsrådet. Nettoudgiften på 310.000 kr. svarer til det i budget 2017 afsatte rådighedsbeløb.

Budget	Hele kroner
Projektudgifter	440.000
Friluftsrådet, tilskud	-130.000
Netto udgift	310.000

Supplerende sagsfremstilling

-

Punkt 15: Anlægsbevilling til trafikforbedringer på Mosevej i Nexø

Bilag

Plantegning -mosevej ny

Tværsprofil - Mosevej nyt

Åbent punkt

15 Anlægsbevilling til trafikforbedringer på Mosevej i Nexø rev.

05.13.00S00-0003

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-04-2019	15	

Hvem beslutter

Natur- og Miljøudvalget indstiller

Økonomi-, Erhvervs- og Planudvalget indstiller

Kommunalbestyrelsen beslutter

Resumé

I forbindelse med planlagt asfaltering af kørebane på Mosevej i Nexø anbefales det, at der samtidig etableres trafikforbedringer med to nye cykelstianlæg i eget trace på strækningen fra rundkørslen Andersen Nexø Vej til Langedebyvejen.

Center for Ejendomme og Drift søger på den baggrund om en anlægsbevilling på 620.000 kr. til realisering af projektet.

Indstilling og beslutning

Koncerndirektøren indstiller:

- at der gives en anlægsbevilling på 620.000 kr. til trafikforbedringer med cykelsti i eget trace på Mosevej i Nexø
- at der afsættes rådighedsbeløb på 620.000 kr. finansieret af den disponible anlægspulje vedrørende veje
- at anlægsbevillingen gives til Center for Ejendomme og Drift under Natur- og Miljøudvalget

Natur- og Miljøudvalget den 2. april 2019:

Indstillingen anbefales.

Sagsfremstilling

Mosevej er anlagt med en meget bred kørebaneprofil, senere indsnævret noget med opstribning af cykelkantbane i vejens vestside og længdeparkeringspladser i vejens østside.

Med etablering af ny børnehave på Industrivej og heraf yderligere cykeltrafik på strækningen, anbefales det, at der samtidig med asfaltbelægningsarbejdet, etableres to nye enkeltrettede cykelstianlæg i eget trace på strækningen, fortovsanlæg bibeholdes i vejens vestside, nuværende parkeringslomme i vejens østside nedlægges og ombygges til cykelsti.

I vedhæftede tegningsbilag er der redegjort for det planlagte projekt.

Arbejdet forventes udført i 2019.

Økonomiske konsekvenser

Center for Ejendomme og Drift – Vej, park og anlæg – vurderer, at udgiften til trafikforbedringer på Mosevej i Nexø beløber sig til 620.000 kr. Udgiften foreslås finansieret af de ikke prioriterede midler i den disponible anlægspulje til veje i 2019.

Der er, efter budgetoverførsler fra 2018, et beregnet disponibelt rådighedsbeløb i puljen i 2019 på 19.790.138 kr.

Natur- og Miljøudvalget godkendte på mødet den 4. december 2018 forslag til prioritering af den disponible anlægspulje til veje 2019 på samlet 18.950.000 kr.

Der er således et ikke prioriteret restbeløb i puljen på 840.138 kr., som der kan disponeres over til finansiering af dette projekt.

Supplerende sagsfremstilling

Ingen.

Punkt 16: Sager til høring i Ældreråd og Handicapråd

Åbent punkt

16 Sager til høring i Ældreråd og Handicapråd

00.01.00P35-0102

Behandling

Natur- og Miljøudvalget

Mødedato

02-04-2019

Åbent punkt

16

Lukket punkt

Indstilling og beslutning

Natur- og Miljøudvalget den 2. april 2019:

Ingen.

Punkt 17: Gensidig orientering

Åbent punkt

17 Gensidig orientering

00.01.00P35-0102

Behandling	Mødedato	Åbent punkt	Lukket punkt
Natur- og Miljøudvalget	02-04-2019	17	

Natur- og Miljøudvalget den 2. april 2019:
Orientering modtaget.

Punkt 101: Lukket

Punkt 102: Lukket

Punkt 103: Lukket

Punkt 104: Lukket